

1.6.2010

32

KOTIHOIDON ATERIA-AUTOMAATTIPOHJAISEN ATERIAPALVELUN
ATERIAN HINNAN VAHVISTAMINEN

Terke 2010-1199

TJA Terveyslautakunta päättäneen vahvistaa ateria-
automaattipohjaisen aterian asiakasmaksuksi 1.7.2010 alkaen

1. ateriahinnan asiakkaan valinnan mukaan 3,95 – 4,40 euroa +
hinnasta maksettava arvonlisävero
2. jälkiruoan hinnan, mikäli asiakas sellaisen valitsee, 0,30 e - 0,90
e + hinnasta maksettava arvonlisävero
3. palvelumaksun 1,70 euroa/vrk (sis alv).

Pöytäkirjanote kotihoidon johtajalle, kotihoitopäälliköille ja
taloushallintopalvelulle.

Lisätiedot:

Tolkki Pirjo, kotihoitopäällikkö, puhelin 310 43199

Parrukoski Petri, hankintapäällikkö, puhelin 310 74402

Esittelijä

Taustaa

Terveyslautakunta on kokouksessaan 12.5.2009 päättänyt hankkia
kotihoidon asiakkaalle kotiin toimitettavat ateriat Palmialta lukuun
ottamatta ateria-automaatilta erikseen hankittavia ateria-automaatin
käyttöön perustuvia aterioita.

Kotihoito-osastolla on ollut ateria-automaattikokeilu (=Menumat)
kahdessa eri vaiheessa. Ensin testattiin ateria-automaatin toimivuutta
ja toisella kertaa selvitettiin tutkimuksellisesti myös millaisille asiakkaille
ateria-automaatti sopii. Toisen vaiheen tutkimuspilotissa oli mukana 4
lähipalvelualueita läntiseltä ja 4 lähipalvelualueita keskiseltä
palvelualueelta. Asiakkaita kokeilussa on ollut mukana noin 70.

Ateria-automaatti koostuu pakastimesta ja uunista. Pakastimeen
mahtuu kerrallaan noin kahden viikon pääruuat. Palveluntuottajan
henkilökunta täyttää asiakkaan valitsevat ateriat automaattiin. Samalla
asiakas saa ruokalistan, johon on merkitty pakastimessa olevat ateriat
sekä hyllynumerot, joilla ateriat sijaitsevat. Asiakas voi valita aterian
etukäteen kyseisestä ruokalistasta tai hän voi avata eri hyllyjä ja

1.6.2010

---

kuunnella hyllyllä olevan ruoan nimen. Hän ottaa valitsemansa aterian, sulkee pakastimen oven ja panee aterian uuniin. Tämän jälkeen kaikki toimii automaattisesti siihen saakka, että uuni on lopettanut kuumennuksen ja automaatti ilmoittaa puheella, että ateria on valmis. Automaatti neuvoo asiakasta kaikissa toiminnoissa, tunnistaa automaattisesti asiakkaan valitseman aterian ja valmistaa sen ateriakohtaisten lämmitysohjeiden mukaisesti. Asiakas saa itse päättää ruokailuajankohdan ja valita ateriansa itse. Automaatti kertoo milloin ruoka on valmista nautittavaksi ja esim. varoittaa suusanallisesti, jos asiakas unohtaa sulkea pakastinosan oven tai jättää aterian uuniin kuumennuksen päätyttyä. Lämmitysautomaattia ei voi käynnistää ilman lämmitettävää ateriaa, laite ei voi ylikuumentua tai jäädä vahingossa päälle. Niin ikään laitteella ei voi yli- tai alikuumentaa ruoka-annosta ja laite rekisteröi kaikki käyttökerrat lämpötiloineen omavalvontaa silmälläpitäen.

Asiakas voi kuumentaa kerrallaan yhden tai kaksi ateriaa, joten automaatti sopii myös pariskunnille.

Automaatin käyttäjille tehtiin kyselytutkimus. Automaatin parhaita puolia olivat tutkimuksen mukaan valinnanvapaus, helppous ja turvallisuuden tunne. Asiakkaat voivat aterioida milloin haluavat ja mitä haluavat. Laite on helppokäyttöinen. Lisäksi asiakkaat kokivat turvallisuutta, kun kotona on aina ateria valmiina ja tilaaminen on helppoa ja toimitukset toimivat täsmällisesti.

Automaatti sopii asiakkaiden itsenäiseen käyttöön tai aterian voi työntekijä esim. aamukäynnillä ajastaa lämpiämään tiettyyn aikaan valmiiksi.

Ateria-automaatti on vaihtoehto Palmian toimittaville kotiin vietäville aterioille. Ateria-automaattia on kehitetty pitkään ja on lähdetty liikkeelle asiakkaiden tarpeista.

Kotihoidon ateria-automaattipohjainen ateriapalvelu on kokeilun jälkeen kilpailutettu. Kilpailutuksessa on lähdetty siitä, että ateria-automaattiasiakkaita olisi 300- 500.

Palvelumaksut

Terveyslautakunta on vahvistanut kotihoidon asiakasmaksut 13.5.2008, 167 §. Päätöksessä on vahvistettu hinta kolmelle eri ateriakokonaisuudelle. Kaikkiin kokonaisuuksiin kuuluu tuorelisäke, jota

1.6.2010

---

ei automaattiateriassa voi olla, kun koko ateria otetaan pakastimesta lämmitykseen. Lisäksi voimassa oleviin asiakasmaksuihin sisältyy maksu kuljetuksesta, mikä soveltuu huonosti suhteellisen harvoin täytettävällä automaatilla tuotettavaan palveluun. Näistä syistä automaattipohjaiselle kotiaterialle on vahvistettava oma maksunsa.

Ateria-automaatin palveluntuottajan hinnat ovat tällä hetkellä arvonlisäverollisia. Yritys on kuitenkin ilmoittanut ilmoittautuvansa yksityisen sosiaalipalvelun tuottajaksi ja hakevansa arvonlisäverottomuutta. Kaupunki saa maksamansa arvonlisäverot palautuksena, joten arvonlisäverolla ei ole vaikutusta kaupungin kustannuksiin. Sitä vastoin asiakkaiden kannalta arvonlisävero merkitsee lisäkustannusta. Päätösesitys on laadittu siten, että palvelun muuttuminen arvonlisäverottomaksi alentaa välittömästi asiakkaan maksamaa hintaa.

Arvonlisäverotuksen verokanta nousee 1.7.2010 yhdellä prosenttiyksiköllä.

Ateria-automaattia käytettäessä aterioiden hinnat ovat asiakkaan valitsemasta ateriasta riippuen 3,95 – 4,40 euroa/ateria + alv 12 % (1.7.2010 lukien 13 %). Lisäksi asiakas voi valintansa mukaan ostaa jälkiruokia, joiden hinnat ovat 0,30 -0,90 euroa + alv 12 % (1.7.2010 lukien 13 %). Automaatin palvelumaksu on 117,04 euroa kuukaudessa eli 3,85 euroa päivässä, mihin lisätään alv 22 % (1.7.2010 lukien 23 %). Palvelumaksu sisältää automaatin vuokran, huollon, aterioiden kuljetuksen kotiin, pakastimen täytön, asiakkaan koulutuksen laitteen käyttöön paikan päällä, ruokalistojen toimituksen asiakkaalle ja kotihoitoon, puhelinneuvonnan sekä ruoka-astioiden kierrätyksen. Ateriakustannusten vaihteluväli on 7,90–9,15 euroa päivässä ilman arvonlisäveroa ja 9,12–10,64 euroa arvonlisäveroineen (nykyisellä verokanalla) edellyttäen, että asiakas syö joka päivä aterian.

Ateriahinnat asiakkaille ovat tällä hetkellä Palmian kotiin toimittamina terveyslautakunnan 13.5.2008, 167 §, tekemän päätöksen mukaisesti aterian koostumuksesta riippuen 5,90 tai 5,30 e, minkä lisäksi tulee kuljetusmaksu 1,70 e toimituskertaa kohti eli kokonaishinta kuumina toimitettavien aterioiden osalta on 7,60 tai 7,00 e. Palmian hinnat ovat arvonlisäverottomia. Kaupungin subventio aterialle vaihtelee viikonpäivästä riippuen kuumissa aterioissa 3,39 – 6,54 e:n välillä. Palmian veloittama kokonaishinta on kuumien aterioiden koostumuksesta ja kuljetusten viikonpäivästä riippuen 10,39 – 14,14 euroa aterialle kohti. Lisäksi erityisruokavaliosta tulee kaupungille

---

Postiosoite

PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
terveyskeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Siltasaarekatu 13
Helsinki 53
<http://www.hel.fi/terveyskeskus>

Puhelin

+358 9 310 5015

Faksi

+358 9 310 42504

1.6.2010

---

lisäkustannusta 1,10 euroa/ateria.

Toimitusjohtaja pitää perusteltuna, että asiakkaan maksama palvelumaksu on tuoreliskkeen puuttumisen vuoksi automaattia käytettäessä jonkin verran alhaisempi kuin Palmian kotiin kuljetuista aterioista maksettava kuljetusmaksu, vaikka automaattiateria takaakin aterian saamisen tarpeeksi kuumana.

Asiakashinnaksi toimitusjohtaja esittää aterian ja jälkiruoan hintaa arvonlisäveroineen. Palvelumaksusta asiakas maksaa esityksen mukaan saman verran päivässä kuin Palmian kotiin kuljetettujen aterioiden kuljetuksesta eli 1,70 euroa. Palvelumaksun osuus on esityksen mukaan riippumaton arvonlisäverosta, kun taas aterioiden hinnasta arvonlisäveron osuus poistuu, mikäli hinta muuttuu arvonlisäverottomaksi.

Asiakkaan maksama kokonaishinta on esityksen mukaan 6,12–7,64 euroa aterialla kohti, mikäli hän syö joka päivä aterian. Arvonlisäprosentin nousu nostaa asiakkaan maksaman hintaa 4–5 senttiä. Toisaalta, jos palvelu muuttuu arvonlisäverottomaksi, asiakkaan maksama hinta laskee 5,65–7,00 euroon. Kaupungin subventio olisi 2,46 euroa päivää kohden ja arvonlisäverottomuuden jälkeen 2,15 euroa.

Menumatin toimittamat ateriat 300 asiakkaalle kuukaudessa maksaisivat kaupungille noin 20 000 euroa. Luvussa ei ole mukana arvonlisäveron osuutta, sillä se ei jää kaupungin kustannukseksi. Vastaava määrä Palmian tuottamia lämpimiä aterioita maksaa kaupungille noin 40 000–50 000 euroa. Ateria-automaattipohjainen ateriapalvelu tulee kaupungille edullisemmaksi. Se on edullisempaa myös asiakkaille.

Terveysvaikutusten arviointi

Automaattipohjaisen ateriapalvelun suurimmat edut tehdyn tutkimuksen mukaan olivat valinnanvapaus ruoka-aikojen ja aterioiden suhteen. Automaatti ohjaa ja neuvoo asiakkaita jokaisessa ruokailuvaiheessa: valittaessa ruokaa pakastimesta, lämmitettäessä ruokaa ja ruuan ollessa valmis nautittavaksi.

Ateria-automaatti tukee asiakkaan omatoimisuuden säilymistä. Lisäksi ruoka on tuoreempaa ja hygienisempaa, koska se lämmitetään paikan päällä ja syödään kuumana, jolloin ateriat ovat myös maittavampia

1.6.2010

---

kuin jäähtyneinä eikä uudelleen lämmittämisestä syntyvää riskiä ole. Ei ole myöskään riskiä siitä, että ateriat jäävät syömättä silloin, kun asiakas ei ole paikalla aterialla tuottaessa.

Haittapuolena on tuorelisäkkeen puuttuminen.

Postiosoite

PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
terveyskeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Siltasaarekatu 13
Helsinki 53
<http://www.hel.fi/terveyskeskus>

Puhelin

+358 9 310 5015

Faksi

+358 9 310 42504